

Добрич

БВП на човек, лв. (2009)	5377
Население (2011)	188974
Заетост, % (2011)	42,2
Територия (кв. км)	4719,7

Общ преглед

Област Добрич е разположена в североизточната част на България. Състои се от 9 общини с 214 населени места. Икономиката на областта е като цяло в незадоволително състояние. Добре се развива единствено селското стопанство, но то няма нужния капацитет, за да създаде достатъчно работни места. Въпреки че областта има излаз на море и привлича немалък обем чуждестранни инвестиции, стопанската активност във вътрешността постепенно намалява и все повече хора търсят препитание на груги места.

Не се прави достатъчно по отношение на бизнес средата, образованието и здравеопазването, включително и за задържане на специалистите в двете бюджетни системи. Инфраструктурата в областта също е в незадоволително състояние.

Ниските доходи и липсата на перспективи карат много хора в работоспособна възраст да напускат областта. Много висок е и броят на тези, които биха се преместили да живеят гругаде.

Като плюсове могат да се изброят качеството на околната среда и до известна степен - работата на администрацията. Все пак ганъчната политика на местно ниво е ориентирана към бизнеса.

Икономика

Област Добрич е с БВП на човек от населението, равен на 60% от средния за страната и 25% от този на София (столица). Въпреки това доходите на лице от домакинството се движат на по-високи нива – около 80% от средните през последните три-четири години. Заетостта в областта традиционно е по-слаба от средното, а безработицата се движи на нива доста над средните стойности за страната особено през последните три години. От област с добре развита хранително-вкусова и друга лека промишленост, Добрич се е превърнал в предимно земеделска територия. С навлизането на модерни технологии и механизация в селското стопанство намалява и нуждата от работна ръка. Ето защо през последните години много хора разчитат на сезонна работа по морето или търсят работа в чужбина, предимно в Испания и Гърция. Относително стабилна остава шивашката промишленост.

Област Добрич се класира сравнително напред по размер на привлечените преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ), както и по инвестиции на човек от населението. Основната част от инвестициите са насочени в областта на туризма, възобновяемите енергийни източници (ВЕИ), а отскоро и в търговията и по-конкретно – в големите вериги хранителни супермаркети.

Добрич е сред десетте области, чиито общински управи са усвоили най-много средства на глава от населението по оперативните програми на ЕС – 70,8 евро на човек към края на 2011 г., или 13,4 млн. евро в абсолютна стойност.

Бизнес среда

Общата оценка за бизнес средата в област Добрич е с 0,4 пункта над средната за страната. Като цяло местната администрация и съдебната власт работят по-скоро добре на фона на средните резултати за страната. Бизнесът оценява квалификацията на работещите в общинските администрации на доста високо ниво. Усещането за нивото на корупцията сред представителите на различни институции е относително ниско.

Местните данъци като цяло са по-високи от средното за страната, особено що се отнася до данъка върху превозните средства и леките автомобили. По отношение на местните такси обаче Добрич е доста по-конкурентна от повечето области заради ниската си такса смет.

Бизнесът в областта плаща най-скъпата вода в страната. Причината е във високата неефективност на водния сектор и големите загуби по водопроводната мрежа.

Инфраструктура

Инфраструктурата в област Добрич се оценява като незадоволителна. Областта остава встрани от основните транспортни коридори и едва ли е изненада, че шосейната мрежа се е увеличила съвсем незначително през последните десет години. Състоянието на съществуващите пътища също е лошо. Липсва и жп инфраструктура – областта е една от най-слабо покритите с жп линии с едва 1,3 км на 100 кв. км.

Добрич изостава значително по показателя дял на домакинствата с достъп до интернет – малко над една трета от всички домакинства имат такъв достъп, при 67% за първенеца София (столица). Въпреки това областта се представя малко по-добре при ползването на интернет, което говори, че много хора ползват глобалната мрежа извън своето жилище.

Загубите по водопроводната мрежа в област Добрич са над средните за страната и се очертават като сериозен проблем. Това се изтъква и като основна причина за високата цена на водата. По този въпрос, изглежда, се работи, защото загубите са намалели с близо 15% през последните пет години.

Демография

Демографската ситуация в област Добрич изглежда малко по-зле в сравнение с общата за страната. Населението трайно се свива, като за десет години намаляването е с 12%. Този процес е обусловен, от една страна, от ниската раждаемост, съответно отрицателния естествен прираст на населението, чийто коефициент е средно -4,9‰ за периода 2001-2011 г., а, от друга – от постоянната миграция на населението към други области на страната или в чужбина.

Жителите на област Добрич мигрират най-вече към Варна – над 20% от преместилите се предпочитат да се установят там. Едва след това се нареждат София (столица) и чужбина, като емиграцията извън България, както в много други области, се засилва след 2009 г. Причината за това най-вероятно е в намаляващите възможности за намиране на работа покрай икономическата криза, засегнала страната.

Делът на градското население в областта е под средния за страната – 68,9% към 2011 г. Въпреки това по отношение застаряването на населението Добрич стои сравнително добре спрямо повечето други области. На 100 души в работоспособна възраст се падат 27 на възраст над 65 г., а на 100 души от 0 до 14 г. – 132 над 65 г.

Образование

Качеството на образованието в област Добрич е на равнище малко под средното за страната. Коефициентът на записване в I-IV клас през 2011 г. (94,8%) спада спрямо година по-рано и вече е под средния за страната с един процентен пункт. По-притеснителното е, че голям брой ученици отпадат на следващите етапи от образователната стълбица. Коефициентът на записване в V-VIII клас спада до 83,4%, а в IX-XII се срива до едни от най-ниските нива за страната – 70,2%. Съответно делът на напусналите образователната система като процент от всички учащи е един от най-високите през последните десет години. Статистиката показва и много висок процент на учениците, които повтарят годината. При интерпретацията на тези показатели следва да се има предвид, че в областта има достатъчна образователна инфраструктура, ако се съди по броя на училищата и преподавателите, които превишават средните стойности за страната.

Резултатите от матурите се движат малко под средните за страната в годините между 2008 и 2011, като едва през 2012 г. леко ги надвишават. Делът на неуспелите на изпитите е сред най-ниските през последните две години.

В областта има колеж по туризъм, който си партнира както с български, така и с чужди работодатели. Това дава възможност за провеждането на професионални стажове, като немалка част от завършилите кадри започват работа по специалността си извън България.

Това, което би могло да даде допълнителен тласък на образованието, както и да накара част от младите хора да останат да работят в областта, е откриването на аграрен университет в Добрич. Акредитация за такъв има от пет години насам, но гласуването от Народното събрание продължава да се бази, като има съмнения за натиск от страна на други университети.

Здравеопазване

Качеството на здравните услуги в областта се оценява като добро. Броят на лечебните заведения на глава от населението е над средния за страната. В областта няма затворени болници въпреки намаляващото население, а осигуреността с общопрактикуващи лекари е добра. Проблемна обаче е липсата на медицински специалисти като кардиолози и особено специалисти „Вътрешни болести“. Наблюдава се тенденция лекарите от областта да емигрират в чужбина през последните години. За една трета от хората равнището на корупция в болниците е притеснително, независимо че то е близко до това за страната. На един от всеки десет, ползвали медицински услуги през последните 12 месеца, му се е налагало да извършва нередламентирани плащания. Една трета от хората са потърсили здравна помощ извън рамките на областта, което е сравнително високо спрямо средните проценти за страната.

Социална среда

Показателят за социална среда изпреварва средните нива за страната с 8,5 пункта. Една от основните причини за това е добрата оценка на гражданите за работата на институциите, която е сред най-високите заедно с Варна, Бургас и Търговище.

Сред плюсовете на областта е относително ниското ниво на престъпност. Броят на престъпленията срещу личността и собствеността освен това спада постоянно през последните десет години, и то с темпове много по-бързи от средните за страната. Това се отразява и върху относително високото чувство за сигурност в областта.

Донякъде в контраст със слабата икономическа активност делът на домакинствата, живеещи с материални лишения, е с една четвърт под средния за страната. Това не може да промени факта, че основен проблем пред населението остава ниският стандарт на живот. Като се има предвид общата неудовлетвореност от работното място, едва ли е изненадващо, че все повече хора търсят препитание извън областта. Според проучването, проведено сред гражданите, склонността към емиграция извън областта е относително висока, като близо една трета от населението би се преместило за постоянно да живее в друга област.

Околна среда

По показателя околна среда Добрич се класира по-добре от средното за страната. Най-големият плюс на областта са ниските нива на вредни емисии в атмосферата, което е нормално за един предимно земеделски район. Налице е доста над средния за страната капацитет на пречиствателните станции за отпадни води към 2010 г. В процес на изграждане към 2012 г. са пречиствателни станции за питейна вода в Каварна и Шабла, както и за отпадни води в Тервел. Основният проблем е свързан с увеличаването на битовите отпадъци на глава от населението в областта през последните десет години, при положение че в национален план се наблюдава спад. Добрич изостава и по отношение на канализационната инфраструктура – 67,7% от населението живее в селища с обществена канализация при 70,6% средно за страната.